

**แนวโน้มหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในทศวรรษหน้า**

นางปนัดดา เจียรกุล

สถาบันวิจัยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาศึกษา หลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-331-738-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**TRENDS OF GENERAL EDUCATION CURRICULUM IN THE INSTITUTIONS OF
HIGHER EDUCATION UNDER THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS
IN THE NEXT DECADE**

Mrs. Panadda Jiarakul

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**
**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Supervision and Curriculum Development**

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-331-738-4

ปณิตดา เจียรกุล : แนวโน้มหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยใน
ทศวรรษหน้า (TRENDS OF GENERAL EDUCATION CURRICULUM IN THE INSTITUTIONS OF
HIGHER EDUCATION UNDER THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS IN THE NEXT
DECADE) อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ : 173 หน้า ISBN 974-331-738-4

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวง
มหาวิทยาลัย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2541-2550)ในด้านปรัชญาของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ การ
จัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน การบริหารหลักสูตร และปัญหาในการจัดหลักสูตร เป็นการวิจัย
อนาคตโดยใช้เทคนิคเดลฟาย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา สังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัยจำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างไม่จำกัดคำตอบและแบบ
สอบถาม ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์โดยหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษ
หน้า จะเน้นความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลก การปรับตัว การคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างมี
ปัญญาและมีคุณธรรม รวมทั้งการให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เพื่อการประยุกต์ใช้และเพื่อความรู้อบ
รู้อย่างกว้าง โดยมุ่งพัฒนาบัณฑิตให้มีความสามารถในการสื่อสาร มีทักษะพื้นฐานในเชิงสากล รู้จักการคิดวิเคราะห์และแก้
ปัญหา อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถเข้าใจความสัมพันธต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและสังคมโลก รู้จักแสวง
หาความรู้ มีมนุษยสัมพันธ์และมีความรับผิดชอบ โครงสร้างหลักสูตรยังคงศึกษาไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ประกอบด้วย
รายวิชาบังคับร่วมและรายวิชาบังคับเลือก และจะยังคงจัดให้ศึกษาในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่ม
วิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์และกลุ่มวิชาภาษา การจัดการเรียนจะมีลักษณะการ บูรณาการความรู้ โดยเน้นเนื้อหา
สาระที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในสังคม ความเป็นมนุษย์ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีและผลกระทบที่เกิดขึ้น และการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและการค้นคว้าหาความรู้ การจัดการเรียนการสอนจะ
ให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากขึ้นและจะใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น มีการใช้บทความที่ทันสมัยและกิจกรรมการเรียนการ
สอนที่หลากหลายมากขึ้น โดยเน้นการปฏิบัติจริง การวัดและประเมินผลการเรียนจะวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
โดยใช้แบบทดสอบในการวัดผล จะบริหารหลักสูตรโดยคณะกรรมการกลางของมหาวิทยาลัย และจะมีหน่วยงานกลาง
เป็นหน่วยประสานงานการจัดการเรียนการสอนกับคณะวิชา สถาบันอุดมศึกษาจะให้การสนับสนุนด้านสื่อ ด้านการ
พัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน และด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้สอนจะเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการ
ศึกษาทั่วไป มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระที่สอน รวมทั้งมีประสบการณ์และมีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอน
ปัญหาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในทศวรรษหน้า ได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับผู้สอน เช่น จำนวนผู้สอนไม่เพียงพอ
โดยเฉพาะผู้สอนรายวิชาที่มีลักษณะบูรณาการ ความไม่ก้าวหน้าทางวิชาการของผู้สอน การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการ
สอนวิชาศึกษาทั่วไป ปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติของวิชาชีพที่มีต่อการศึกษาทั่วไป ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายของทบวง
มหาวิทยาลัยในการจัดหลักสูตร และปัญหาเกี่ยวกับการคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ

ภาควิชา .. บริหารการศึกษา ..
สาขาวิชา .. นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ..
ปีการศึกษา ... 2541 ..

ลายมือชื่อนิตดา .. *Nimita In* ..
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .. *Joitip Chue* ..
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..

4083713627 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD: TRENDS / GENERAL EDUCATION / HIGHER EDUCATION / DELPHI TECHNIQUE / NEXT DECADE

PANADDA JIARAKUL : TRENDS OF GENERAL EDUCATION CURRICULUM IN THE INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION UNDER THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS IN THE NEXT DECADE. THESIS

ADVISOR : ASSOC. PROF. JAITIP CHUARATANAPHONG, Ph.D. 173 pp. ISBN 974-331-738-4

The objective of this research was to study the trends of General Education Curriculum in the institutions of higher education under the MUA (Ministry of University Affairs) in the next decade (B.E. 1998-2007) in terms of curriculum philosophy, curriculum purposes, curriculum structure and contents, teaching and learning arrangement, measurement and evaluation, curriculum management and problems of curriculum organization. This study was the future research utilizing Delphi technique. Samples were the expertises on General Education Curriculum in the institutions of higher education under the MUA, numbering 28 persons. Research tools were semi-structured interview form, and questionnaire form. Data were analyzed by using median and interquartile range.

The results of research could be summarized as follows: General Education Curriculum in the institutions of higher education under the MUA in the next decade will emphasize on understanding and living together in Thai and global societies, adjustment, analysis and solving of problems intellectually and ethically as well as providing knowledge and experiences necessitate for living. The same are for the application and for the well-round. This intends to encourage the graduates to be competent in the communication, to have basic experiences in universal fields, to be familiar with analysis and tacking of problems morally and ethically, to be able to comprehend various types of relationship in Thai and global societies, and to be competent in searching for knowledge, to possess human relationship and responsibility. The curriculum structure still contains at least 30 credits which comprise core courses and required courses. Likewise it still provide the study in the subjects of Social Science, Humanities, Science and Mathematics and Languages. The subject arrangement will feature knowledge integration emphasize on the contents which are relevant to daily life, humanity, comprehension of science and technology and their impacts, the use of languages in communication and research. The arrangement of teaching and learning will give more emphasize on the graduates, and electronic media will be used in larger scale. Current articles and various types of activity will be more used stressing on actual practice. Measurement and evaluation of learning is to cope with the purposes of the study by using evaluation test forms. The curriculum management will be done by the University Central Board equipped with the central unit which will be a liaison group to arrange the teaching and learning with each faculty. The institutions of higher education will support in media field, technical development and teaching methods, and co-curricular activities. The instructors will possess good concept and comprehension in relation to the general education, knowledge and expertise in the contents provided as well as experiences and qualifications in conformity with the subjects taught. The problems of curriculum organization will be the inadequacy of the instructors, particularly in integration subjects, the instructors' non-progressive in technical knowledge, the lack of understanding in teaching the general education, the problem of the attitude of professional field towards the general education, the problem of the MUA policy on the management of curriculum and that of sorting out the curriculum contents.

ภาควิชา.....บริหารการศึกษา

สาขาวิชา.....นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร

ปีการศึกษา.....2541

ลายมือชื่อนิติ.....*Primin / ...*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*ไพฑูริย์ 18 ธันวาคม 2541*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยาลัยนวัตน์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือของผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยนวัตน์ และได้ให้ความกรุณาแนะนำ ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขวิทยาลัยนวัตน์ด้วยความเมตตาและเอาใจใส่ตลอดระยะเวลาในการดำเนินการ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เชมรอด และ อาจารย์ ดร.พิมพ์เกียรติ ขมวัฒนา ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยอย่างยิ่งเสมอมา ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาในการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความเมตตา และกรุณาตลอดเวลา ให้ข้อมูล รวมทั้งให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่าน

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้มอบทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วีระ นุชเปี่ยม และ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่ให้การสนับสนุนผู้วิจัยในการศึกษา

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้กำลังใจ ให้ความห่วงใย และให้การสนับสนุนผู้วิจัยตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย ขอความดีงามทั้งหลายจงประสบแก่ทุกท่านตลอดไป

สถาบันวิทยาลัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปนัดดา เจียรกุล

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญ.....	ช
	สารบัญตาราง.....	ซ
	สารบัญแผนภูมิ.....	ฅ
บทที่		
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย.....	5
	คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	6
	ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
	องค์ประกอบของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา.....	8
	ปรัชญาของหลักสูตร.....	8
	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	10
	โครงสร้างของหลักสูตร.....	11
	เนื้อหาสาระของหลักสูตร.....	15
	การจัดประเภทของเนื้อหา.....	15
	เกณฑ์การคัดเลือกเนื้อหา.....	15
	การจัดการเรียนการสอน.....	16
	วิธีจัดการเรียนการสอน.....	16
	การใช้สื่อการเรียนการสอน.....	19
	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	20
	การวัดและประเมินผล.....	22

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	วิธีการวัดผลการเรียน.....	22
	การวัดและประเมินผลการเรียนในระดับอุดมศึกษา.....	24
	การบริหารหลักสูตร.....	24
	การจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย..	27
	ความเป็นมาของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป.....	27
	ปรัชญาของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป.....	31
	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป.....	31
	รูปแบบการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป.....	33
	ลักษณะของวิชาในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป.....	34
	การบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป.....	35
	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป.....	36
	เทคนิคเคเอฟเอ.....	38
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
	กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ.....	48
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
	การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	49
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	51
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	72
	รายการอ้างอิง.....	100
	ภาคผนวก.....	107
	ประวัติผู้วิจัย.....	173

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงสัดส่วน โครงสร้างการศึกษาของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป.....	13
2	แสดงสัดส่วนของวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย ในสหรัฐอเมริกา.....	13
3	แสดงบทบาทของผู้เรียนและผู้สอนต่อวิธีการเรียนการสอน.....	17
4	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้เชี่ยวชาญ.....	54
5	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มด้านปรัชญาของ หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในทศวรรษหน้า.....	56
6	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มด้านจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในทศวรรษหน้า.....	58
7	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มด้านโครงสร้าง ของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในทศวรรษหน้า.....	60
8	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มด้านเนื้อหาสาระ ของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในทศวรรษหน้า.....	62
9	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มด้านการจัด การเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวง มหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า.....	65
10	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มด้านการวัดและ ประเมินการเรียนวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวง มหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า.....	67
11	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มด้านการบริหาร หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในทศวรรษหน้า.....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มด้านปัญหา ในการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวง มหาวิทยาลัย ในทศวรรษหน้า.....	70

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1	แสดงการจัดวิธีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับขนาดของกลุ่มผู้เรียน.....	17
---	---	----

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย